

LANTBRUKS BAROMETERN 2018

Lantbruksbarometern är ett samarbete mellan

Swedbank och
Sparbankerna

1 000 lantbrukare
om konjunkturen

Lönsamheten har stabiliserat sig

Årets Lantbruksbarometer visar en positiv förändring av lönsamheten jämfört med våren 2017 men en liten minskning sedan mätning hösten 2017. Antalet lantbrukare som upplever att deras lönsamhet är god är dock fortfarande i majoritet.

LANTBRUKARNAS UPPLEVDA LÖNSAMHET

Lantbrukarna i årets undersökning anser att det skett en förbättring av den upplevda lönsamheten jämfört med för ett år sedan, 52 procent anser att lönsamheten är ganska eller mycket god. Det är en förbättring med 10 procentenheter jämfört med våren 2017 men en sänkning med 3 procentenheter jämfört med mätningen hösten 2017. 47 procent anser att deras lönsamhet är ganska eller mycket dålig. Se **TABELL 1**.

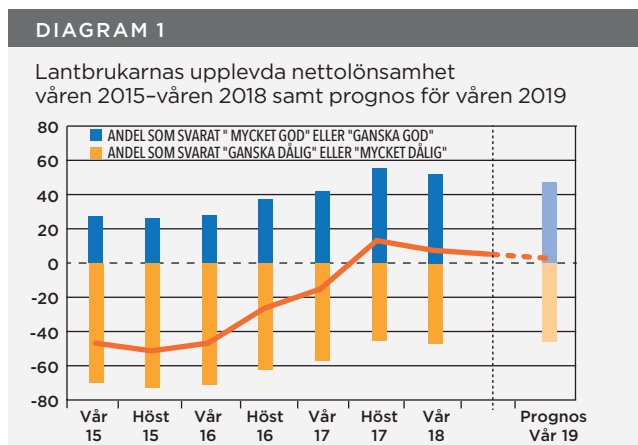
TABELL 1				
Upplevd lönsamhet idag, procentandel				
Svarsalternativ	H 2016	V 2017	H 2017	V 2018
Mycket god	2%	1%	3%	3%
Ganska god	35%	41%	52%	49%
Ganska dålig	38%	43%	35%	37%
Mycket dålig	24%	14%	10%	10%
Tveksam/Vet ej	1%	1%	0%	2%

LÖNSAMHETSINDEX

Varje år redovisar Lantbruksbarometern ett lönsamhetsindex (nettotal). Detta index är beräknat som skillnaden mellan andelen som svarat "ganska god" eller "mycket god" och andelen som svarat "ganska dålig" eller "mycket dålig" på frågan "Bedömer du att lönsamheten idag är ..."

Lönsamhetsindex i årets undersökning är plus 5, en ökning med 20 procentenheter jämfört med våren 2017 då det låg på minus 15 men har minskat med 5 procentenheter från hösten 2017. Se **DIAGRAM 1**.

DIAGRAM 1 visar också lantbrukarnas prognos för lönsamheten våren 2019 som en streckad linje. De kunde välja att svara: mycket god, ganska god, ganska dålig, mycket dålig eller vet ej. Prognosen visar ett fortsatt positivt lönsamhetsindex på plus 1.

2 procent tror att lönsamheten kommer att vara mycket god, 45 procent att den kommer bli ganska god, 39 procent uppger ganska dålig och 7 procent mycket dålig. I fjol visade prognosen på plus 7 för våren 2018 vilket är väldigt nära utfallet på plus 5.

LÖNSAMHETEN INOM DE OLIKA PRODUKTIONSGRENARNA

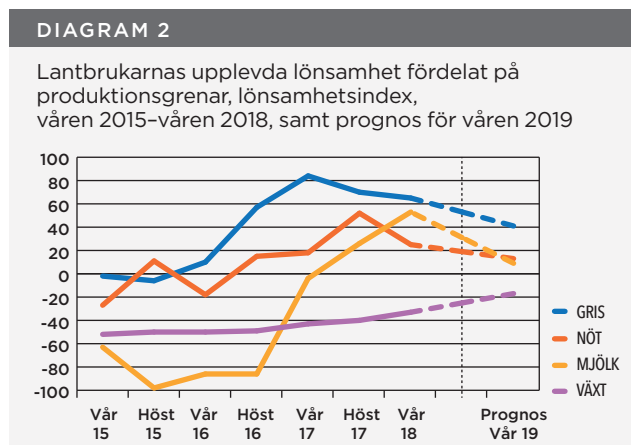
För första gången under jämförelseperioden visar Lantbruksbarometern att mjölkproducenterna upplever att de har en bättre lönsamhet än nötköttsproducenterna. Däremot är det fortfarande grisköttsproducenterna som upplever att de har bäst lönsamhet, dock något sämre än förra året. Nötköttsproducenterna och växtodlarna upplever en svag förbättring av lönsamheten jämfört med våren 2017. Se **DIAGRAM 2**.

Mjölkproducenterna upplever att deras lönsamhet har blivit bättre sedan föregående år. Lönsamhetsindex har ökat med 57 procentenheter från minus 4 till plus 53. I höstens undersökning var lönsamhetsindex plus 26. Prognosen för våren 2019 visar på en nedgång till ett lönsamhetsindex på plus 9. 6 procent av mjölkproducenterna anser att lönsamheten är mycket god, 70 procent att den är ganska god, 20 procent att den är ganska dålig medan 3 procent uppger att den är mycket dålig. 53 procent tror att lönsamheten kommer att vara god om ett år.

Bland mjölkproducenterna anger 62 procent att deras lönsamhet räcker till att täcka löpande utgifter inklusive en lön, 26 procent anger att den även räcker till framtida investeringar.

På frågan "Har lönsamheten i ditt lantbruksföretag förbättrats, varit oförändrad eller försämrats under de gångna 12 månaderna?" uppger 87 procent att den har förbättrats och 5 procent att den har försämrats. 14 procent tror att de kommer upphöra med sin mjölkproduktion inom en treårsperiod, vilket är 4 procentenheter färre än i fjol. 22 procent kommer utöka inom tre år, det är 7 procentenheter högre än förra året. 28 procent av mjölkföretagen planerar dessutom att öka nötköttsproduktionen.

Växtodlarnas lönsamhetsindex har förbättrats jämfört med föregående år, från minus 43 till minus 33. Jämfört med höstens mätning har index förbättrats med 7 procentenheter. Prognosen för våren 2019 visar att lönsamhetsindex ökar med 16 procentenheter men är fortsatt negativt, minus 17.

38 procent av växtodlarna tror att lönsamheten kommer att bli god om ett år. Det är dock fortsatt den lägsta prognosen bland de fyra produktionsgrenarna.

Bland växtodlarna anser 22 procent att deras lönsamhet räcker till att täcka löpande utgifter inklusive en lön, 9 procent anser att den även räcker till framtida investeringar. 16 procent uppger att deras lönsamhet har förbättrats de senaste 12 månaderna medan 36 procent uppger att den har försämrats.

Grisköttsproducenterna försämrar sitt lönsamhetsindex för första gången på flera år men de ligger fortfarande högst bland lantbrukarna. Lönsamhetsindex för våren 2018 är 65, en försämring med 19 procentenheter sedan våren 2017. I höstas var det 70. Prognosen för våren 2019 visar på ytterligare en sänkning till 41.

77 procent av grisköttsproducenterna uppger att lönsamheten räcker till alla löpande utgifter inklusive en lön, 43 procent anger också att den räcker till framtida investeringar. 42 procent uppger att lönsamheten har förbättrats de senaste 12 månaderna medan 22 procent uppger att den har försämrats. 32 procent tänker utöka sin produktion inom en treårsperiod, motsvarande siffra 2017 var 16 procent. 3 procent tänker minska eller upphöra med grisproduktionen, 6 procent 2017.

Nötköttsproducenterna har ett lönsamhetsindex på 25 i årets undersökning, en förbättring med 7 procentenheter från förra året (18). 34 procent uppger att lönsamheten räcker till alla löpande utgifter inklusive en lön, 10 procent uppger att den även räcker till framtida investeringar. Prognosen för våren 2019 är fortsatt positiv och visar ett index på 13.

30 procent svarar att deras lönsamhet har förbättrats de senaste 12 månaderna, 15 procent att den försämrats. 26 procent planerar att utöka sin produktion inom en treårsperiod, vilket är 3 procentenheter lägre än året innan. 29 procent planerar att upphöra eller minska sin produktion, samma andel som i fjol.

UPPLEVD LÖNSAMHET I FÖRHÅLLANDE TILL OMSÄTTNING

Den upplevda lönsamheten skiljer sig åt mellan lantbrukare med olika stor årsomsättning. Lantbrukare med en årsomsättning över 10 Mkr är de som anser att deras lönsamhet är bäst, 77 procent anser att deras lönsamhet är ganska eller mycket god. De följs av gruppen som omsätter 5–10 Mkr, där upplever 73 procent en ganska eller mycket god lönsamhet. I prognosen för våren 2019 är det de med en omsättning över 10 Mkr som tror på högst lönsamhet. 61 procent tror att lönsamheten kommer bli ganska eller mycket god. De som omsätter under 0,2 Mkr har lägst förhoppning inför nästa år. Av dem är det 20 procent som tror att de kommer ha en god lönsamhet om ett år. Se **DIAGRAM 3**.

UPPLEVD LÖNSAMHET I FÖRHÅLLANDE TILL ÅLDER

Bäst lönsamhet anser lantbrukarna i åldern upp till 30 år att de har. Där svarar 75 procent att de har en ganska eller mycket god lönsamhet. De som upplever att de har lägst lönsamhet är de över 71 år, endast 36 procent av dem anser att deras lönsamhet är god. Mest optimistiska inför nästa års lönsamhet är de som är under 30 år, 58 procent svarar att de tror på en god lönsamhet våren 2019. Se **DIAGRAM 4**.

ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN

Av Sveriges lantbrukare planerar 86 procent att genomföra åtgärder för att förbättra lönsamheten, dock skiljer det sig åt mellan produktionsgrenarna. 99 procent av grisköttsproducenterna planerar åtgärder, 95 procent av mjölkproducenterna, 85 procent av växtodlarna och 83 procent av nötköttsproducenterna. Det är grisköttsproducenterna som visar störst intresse för att öka produktionen inom befintliga driftsgrenar, 78 procent. 49 procent av dem planerar att öka omvärldsbevakningen för användning vid förhandling och affärsplanering och 51 procent vill terminsäkra inköp, försäljning och EU-stöd. Motsvarande siffror för nötköttsproducenterna är 10 respektive 10 procent.

DIAGRAM 3

Lantbrukarnas upplevda nettolönsamhet våren 2018 samt prognos för våren 2019, fördelat på omsättning

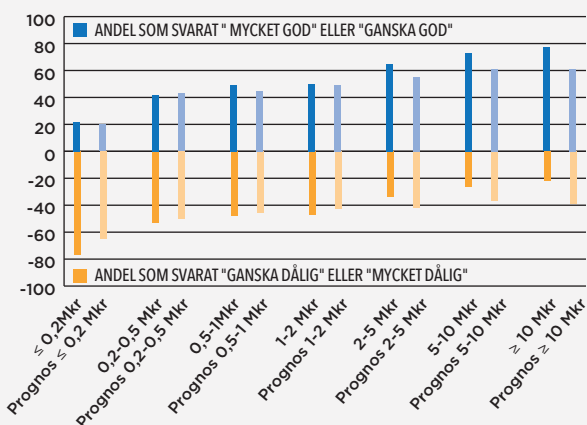
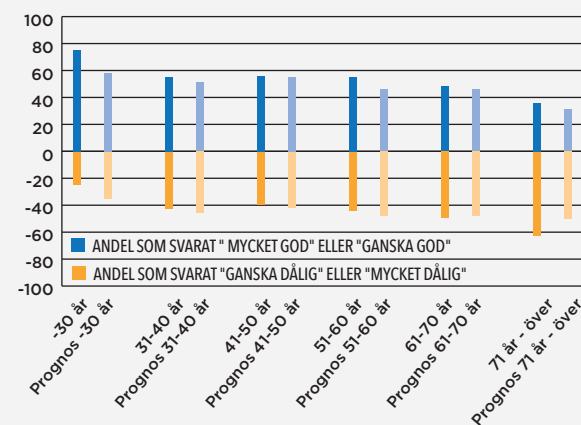

DIAGRAM 4

Lantbrukarnas upplevda nettolönsamhet våren 2018 samt prognos för våren 2019, fördelat på ålder

Investeringar i maskiner ökade under 2017

Andelen lantbruksföretagare som investerat i maskiner det gångna året är fler än ifjol, 38 procent anger att de investerat i maskiner. Antalet byggnadsinvesteringar har dock minskat, däremot anger fler att de planerar att investera i byggnader under det kommande året.

46 procent av lantbrukarna planerar någon investering det kommande året, motsvarande siffra ifjol var 37 procent. Intresset för att investera i mer mark är störst bland företag som omsätter över 10 Mkr och bland lantbrukare 41–50 år.

BYGGNADER

Andelen företagare som gjort investeringar i byggnader minskade, från 23 procent till 21 procent. Dock är det något fler som planerar att investera i byggnader det kommande året, 25 procent (22 procent). Se **DIAGRAM 1**.

DIAGRAM 1

Jordbrukets byggnadsinvesteringar, inklusive djurstallar, 2008–2017

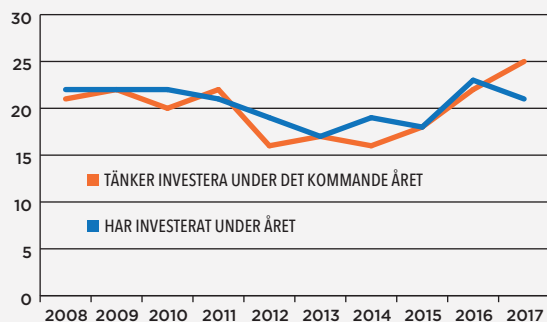

DIAGRAM 2

Byggnadsinvesteringar per produktionsgren, inklusive djurstallar, 2013–2017

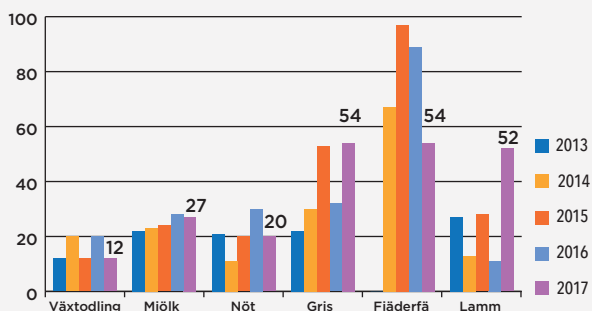
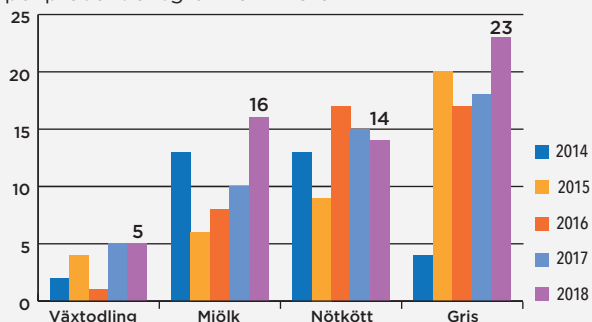

DIAGRAM 3

Andel som planerar djurstallsinvesteringar, per produktionsgren 2014–2018

10 procent av företagen planerar att investera i djurstallar och investeringar i andra byggnader planeras av 15 procent, båda siffrorna är något högre än föregående år.

Störst andel som gjort byggnadsinvesteringar är fjäderfä- och griskötsföretagen, 54 procent har investerat under 2017. Det betyder att investeringar hos fjäderfäföretagarna har minskat med 35 procentenheter. Griskötsföretagen ökade däremot sina byggnadsinvesteringar med 22 procentenheter. Växtodlingsföretagen är de som har gjort minst byggnadsinvesteringar, totalt 12 procent. Se **DIAGRAM 2**.

DJURSTALLSINVESTERINGAR

Griskötsföretagen är de som i störst utsträckning investerat i djurstallar under året, 19 procent, följt av mjölkföretagen med 18 procent. Sedan mätningarna började har det aldrig planerats att investera så mycket i djurstallar som det gör nu. Mjolk- och griskötsföretagen har ökat sina planer för investeringar i djurstallar jämfört med föregående år. 23 procent av griskötsföretagen planerar att investera i djurstallar det kommande året och bland mjölkföretagen är det 16 procent. 14 procent av nötkötsföretagen planerar att investera i djurstallar, en minskning med 1 procentenhet från 2017. Antal växtodlingsproducenter som planerar att investera i djurstallar är oförändrat 5 procent sedan föregående år. Se **DIAGRAM 3**.

DIAGRAM 4

Jordbrukets maskininvesteringar 2008–2017

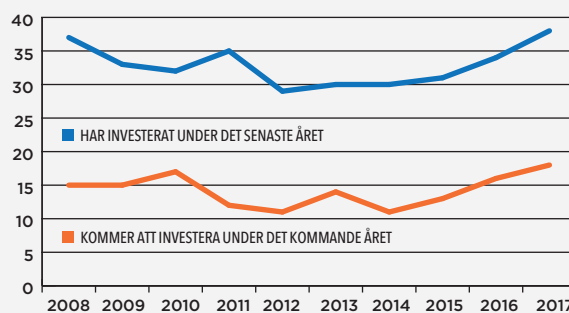
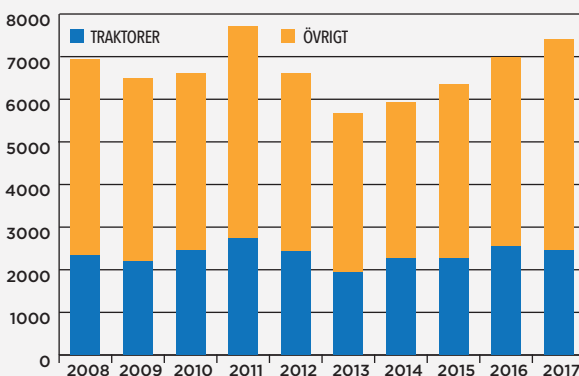

DIAGRAM 5

Jordbrukets investeringar i maskiner & redskap 2008–2017 i fasta (2005) priser, mkr

KÄLLA: MASKINLEVERANTÖRERNA SAMT EGENBÄRBETNING

INVESTERINGAR I MASKINER

Fler lantbrukare har gjort maskininvesteringar under 2017 jämfört med året innan, 38 respektive 34 procent. Planerna för maskininvesteringar är också högre, 18 procent (16). Se **DIAGRAM 4**.

Omräknat i 2005 års fasta priser investerades det 2017 för cirka 7,4 miljarder kronor vilket är en ökning med 0,4 miljarder.

Källa: Maskinleverantörerna samt egen bearbetning.

Se **DIAGRAM 5**.

MASKININVESTERINGAR PER DRIFTSGREN

Såväl griskötts-, mjölk-, och nötköttsföretagen som växtodlarna har ökat sina maskininvesteringar det gångna året. Bland grisköttsföretagen förnyade 67 procent maskinparken, en ökning med 6 procentenheter från föregående år. Motsvarande siffra bland mjölkföretagen var 49 procent.

Se **TABELL 1**.

18 procent av lantbrukarna planerar att investera i maskiner det kommande året, en ökning med 2 procentenheter från föregående år. Flest maskininvesteringar planeras av grisköttsproducenterna, 43 procent, en ökning med 27 procentenheter från föregående år. Växtodlings- och nötköttsproducenterna planerar färre maskininvesteringar under 2018 än de gjorde inför 2017 medan 27 procent av mjölkproducenterna planerar att investera i maskiner under 2018, en ökning med 16 procentenheter från föregående år.

Se **DIAGRAM 6**.

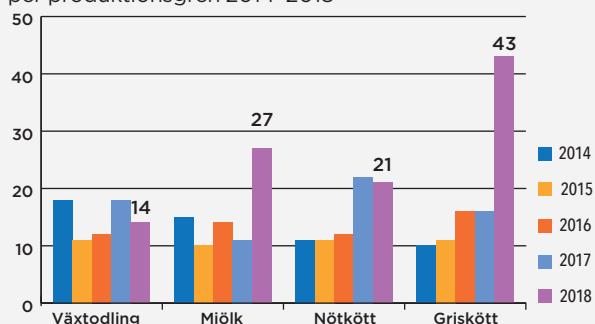
TABELL 1

Gjorda maskininvesteringar, per produktionsgren, 2015-2017

År	Växtodling	Mjolk	Nötkött	Griskött
2015	33%	35%	29%	47%
2016	31%	39%	40%	61%
2017	33%	49%	41%	67%

DIAGRAM 6

Andel som planerar maskininvesteringar per produktionsgren 2014-2018

INVESTERINGAR OCH ÅLDER

Ålderskategorin 41-50 år är de som gjort flest investeringar i maskiner under 2017 tätt följt av lantbrukare i åldern 31-40 år. De senare sticker även ut när det gäller byggnadsinvesteringar, 38 procent investerade under året. Investeringar i jordbruks- och skogsmark är jämnare fördelat över ålderskategorierna, dock är lantbrukarna i ålderskategorin 41-50 år något mer benägna att investera i mark än de andra ålderskategorierna. Se **DIAGRAM 7**.

NYA AFFÄRSMÖJLIGHETER

Andelen lantbrukare som planerar att utveckla sina företag med olika verksamheter är fler än i fjolårets undersökning, 39 procent jämfört med 33 procent. Mest intresserade av nya affärsmöjligheter är yngre lantbrukarna, 68 procent av företagarna under 30 år planerar för en kompletterande verksamhet jämfört med 45 procent av företagarna mellan 51-60 år. Störst är intresset för entreprenadverksamhet, 15 procent har sådana planer. Andelen företagare som vill satsa på turism och gårdsförsäljning minskar från 2017. Andelen företagare som vill satsa på energiproduktion ökar från föregående år. Det är de största företagen som ser störst affärsmöjligheter i energiproduktion för eget bruk. Se **DIAGRAM 8**.

DIAGRAM 7

Gjorda investeringar i förhållande till ålder

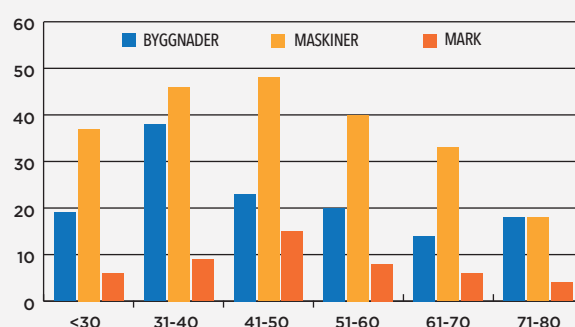
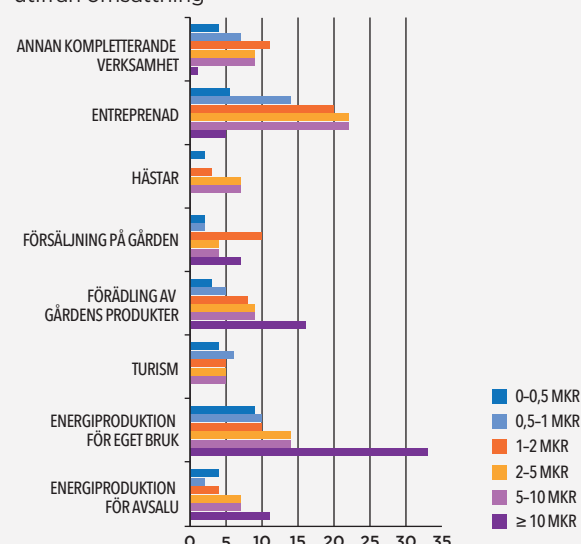

DIAGRAM 8

Andel företag benägna till nya affärsmöjligheter utifrån omsättning

Utlåning, pension och framtid

Den totala utlåningen till det svenska lantbruket uppgick vid årsskiftet 2017/2018 till 323 miljarder kronor, vilket är en ökning med 4 procent jämfört med föregående år. Ökningen är den procentuellt sett lägsta under de senaste tio åren. Samtidigt ökar antalet som vill minska sin amortering eller begär amorteringsanstånd.

Se TABELL 1.

Under 2017 steg jordbruksmarkspriserna i Sverige med i genomsnitt 10 procent. I de mest bördiga områdena i Skåne och Östergötland, som haft den starkaste prisuppgången under de senaste 10 åren, sjönk priserna under 2017 med 3 procent. I övriga landet steg priserna med mellan 9 och 29 procent under 2017 (LRF Konsult). Priset på insatsvaror ökade med 2,6 procent under 2017 samtidigt som avräkningspriserna stärktes med i genomsnitt 7 procent (Jordbruksverket). Den positiva prisutvecklingen och gynnsamma räntor innebär en förbättrad lönsamhet för de svenska lantbruksföretagen.

KREDITER

Nyutlåningen till lantbruket ökade med 12,4 miljarder kronor under 2017 och sedan 2008 har den ökat med 137 miljarder. Ett snitt på 15,5 miljarder per år. Under de senaste tio åren är dock trenden att ökningstakten avtar.

Lantbruksnäringen som helhet har en hög soliditet om cirka 70 procent. Spridningen i skuldsättning är stor, majoritet av de större intensiva producenterna har en betydligt lägre soliditet medan de mindre extensiva har en högre soliditet.

Andelen lantbrukare som fått nej av banken på en kreditförfrågan de senaste tre åren har ökat till 4 procent från 2 procent föregående år. Bland mjölkföretagen är det 9 procent och bland nötköttföretagen är motsvarande siffra 6 procent. Ingen grisköttföretagare anger att de fått nej på en kreditförfrågan. Det är en nedgång från föregående år, då angav 6 procent av grisköttföretagare att de fått nej på en kreditförfrågan under de senaste tre åren. Se DIAGRAM 1.

PENSION

Vi har i år frågat lantbrukarna om hur de tror att de kommer klara sig ekonomiskt på sin pension. 3 av 10 anser att de kommer att klara sig bra ekonomiskt på sin pension. 2 av 10 anser att de kommer behöva dra ner på vissa utgifter för att kunna klara sig och 2 av 10 anser att de kommer få svårt att klara sig på sin pension. 26 procent är tveksamma eller vet inte vilken pension de kommer att få. Det är lantbrukare med griskötsproduktion som anser sig kunna klara sig bäst på sin pension, 59 procent av dem anser sig kunna klara sig bra på sin pension.

DIAGRAM 1

Andel lantbrukare som de senaste tre åren fått nej på en ansökan om lån per produktionsgren 2014–2018, i procent

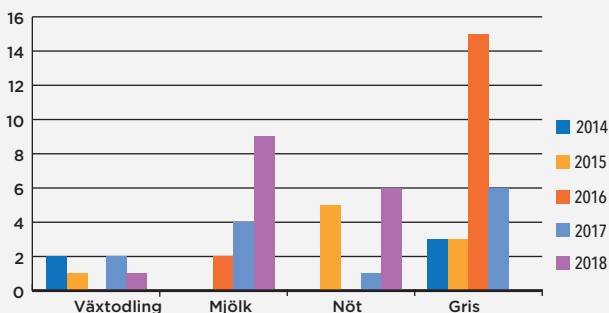
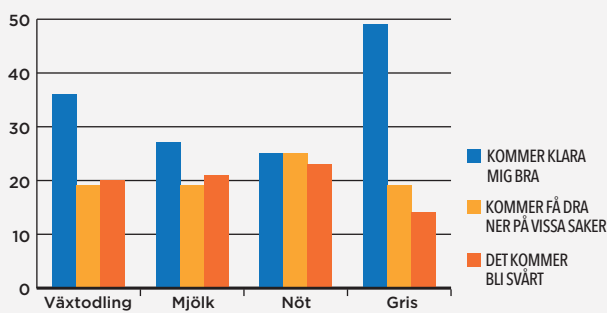

DIAGRAM 2

Hur kommer du klara dig ekonomiskt på din framtida pension?

TABELL 1

Jordbrukets skuldsättning 2008–2017

Mkr	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Landshypotek	41 045	46 265	51 773	55 580	58 885	60 665	61 743	64 501	66 518	67 916
Swedbank/sparbankerna	69 161	72 948	76 945	81 821	86 037	89 766	95 419	100 899	105 556	108 223
Danske bank	9 050	9 400	9 750	11 040	11 420	11 650	12 244	12 743	15 184	16 976
Nordea	13 450	14 233	15 096	17 125	17 703	17 703	18 560	19 090	19 600	19 500
Länsförsäkringar Bank	8 221	12 868	15 861	18 744	21 270	22 630	24 399	23 995	25 260	26 800
SEB	6 903	7 010	7 009	8 177	9 978	11 534	12 868	14 168	16 846	18 637
Övr. banker/kreditinstitut	19 661	23 801	26 443	29 325	32 258	34 350	37 800	41 500	45 500	49 100
Leverantörskrediter	5 600	5 400	5 000	4 500	4 000	3 600	3 200	3 500	3 300	3 000
Släktlån	7 700	7 700	7 700	7 700	7 700	7 700	7 700	7 700	7 700	7 700
Övrigt	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100	5 100
Summa	185 891	204 725	220 677	239 112	254 351	264 698	279 033	293 196	310 564	322 952

SIFFRORNA I TABELLEN ÄR BANKERNAS EGNA UPPGIFTER OM UTLÅNINGEN. KRITERIUM FÖR ATT ETT LÅN SKA RÄKNAS MED ÄR ATT UTLÅNINGEN SKA AVSE PRIVATÄGT JORD- OCH SKOGSBRUK MED VERKSAMHET SOM RYMS I SNI-KODSYSTEMET FÖR JORD OCH SKOG. ÖVRIGA UPPGIFTER I TABELLEN ÄR SKATTADE VÄRDEN. KÄLLA: EGEN BEARBETNING OCH SCB

Bland företagare med en omsättning som överstiger 10 Mkr anser 64 procent att de kommer klara sig bra ekonomiskt på sin pension, motsvarande siffra för företagare med en omsättning mellan 201 000 och 500 000 kronor är 25 procent. Bland gruppen lantbrukare yngre än 30 år anser 15 procent att de kommer klara sig bra på sin pension medan 59 procent inte vet vilken pension som de kommer att få.

REKORDLÅG RÄNTA

Under 2017 har Riksbanken valt att behålla styrräntan oförändrad på -0,5 procent. De långa marknadsräntorna har under året ökat något samtidigt som inflationen har närmat sig det för Riksbanken viktiga målet om 2 procent. Amerikanska centralbanken har påbörjat räntehöjningar och den europeiska centralbanken har minskat sina stödköp. Swedbanks och Sparbankernas prognos är att Riksbanken börjar en ökning av styrräntan under mitten av 2018 och att styrräntan är -0,25 procent vid utgången av 2018. Den politiska oron som var stor vid ingången av 2017 har avtagit, dock kvarstår osäkerhet inom flera områden bland annat som en följd av Brexit.

AMORTERINGSANSTÅNDEN ÖKAR

För femte gången har vi frågat lantbrukarna om de har minskat sina amorteringar eller begärt amorteringsanstånd på grund av vikande lönsamhet. För riket totalt är det 8 procent som svarat att de minskat eller begärt amorteringsfrihet på sina lån. Det är en ökning med 2 procentenheter jämfört med 2016. 2 procent svarar att de minskat sina amorteringar eller begärt amorteringsfrihet men inte på grund av vikande lönsamhet, denna siffra är detsamma som föregående år.

Majoriteten av de som svarat att de minskat sin amortering eller begärt amorteringsfrihet finns i åldersspannet 31–40 år.

Vid en jämförelse mellan olika produktionsgrenar svarar 12 procent (15) av mjölkproducenterna och 5 procent (7) av grisköttsföretagen att de begärt amorteringsanstånd eller minskat sin amortering under 2017. När vi bryter ner svaren utifrån företagets omsättning visar resultatet att 9 procent (16) av producenterna som omsätter 5,1–10 Mkr har minskat sina amorteringar eller begärt amorteringsfrihet. Siffran för de som omsätter mer än 10 Mkr är 17 (8) procent.

Vid en jämförelse av svaren utifrån företagets arealstorlek ser vi att bland de som brukar 100–200 hektar har andelen ökat till 13 procent (10) medan bland de som brukar över 200 hektar har andelen minskat till 13 procent (15). Bland företag som bedrivs som enskild firma har 9 procent (7) ansökt om amorteringsanstånd medan antalet har minskat till 7 procent (12) bland aktiebolagen.

AMORTERINGAR

På frågan ”Amorterar du tillräckligt i förhållande till framtida investeringar och generationsskifte?” uppgav 68 procent (69) att de anser sig amortera tillräckligt, 18 procent (17) svarade nej medan 14 procent (14) var tveksamma. Den produktionsgren där flest anser att de amorterar tillräckligt är grisköttsföretagen, 80 procent har svarat ja. Sett till areal är det de med minst areal, 25 hektar eller mindre, som anser att de amorterar tillräckligt, 74 procent av dem anser det. Motsvarande siffra för de med 51–100 hektar är 4 procent. Sett till omsättning är det företag inom intervallet 5,1–10 Mkr som flest anser sig amortera tillräckligt, 77 procent har svarat ja på den frågan. Sett till omsättning är det de mindre företagen som inte anser sig amortera tillräckligt.

Bland lantbrukare inom åldersgruppen 31–40 anser 81 procent att de amortera tillräckligt. Bland lantbrukare under 30 år anser endast 61 procent att de amorterar tillräckligt. Bland aktiebolagen anser 78 procent (84) att de amorterar tillräckligt medan bland de företag som drivs som enskild firma anser sig 67 procent (67) amortera tillräckligt. Se **DIAGRAM 3**.

FRAMTID

Framtidstron är oförändrad sedan förra året. På frågan ”Skulle du rekommendera en ung människa att bli lantbrukare eller att arbeta inom näringen?”, svarar 70 procent ”ja absolut” eller ”ja kanske”. Den mest positiva gruppen är de mellan 41 och 50 år, 81 procent (78), skulle rekommendera en ung människa att bli lantbrukare.

Lantbrukarna blev även tillfrågade hur de ser på förutsättningarna i ett femårsperspektiv. De kunde välja mellan svarsalternativen: ”bättre”, ”oförändrade”, ”sämre” eller ”tveksam/vet ej”. Störst andel som tror på bättre förutsättningar, 27 procent, finns bland lantbrukare under 30 år. I samma åldersgrupp uppgav samtidigt 39 procent att det kommer att vara sämre. Se **DIAGRAM 4**.

DIAGRAM 3

Amorterar du tillräckligt i förhållande till framtida investeringar och generationsskiften?

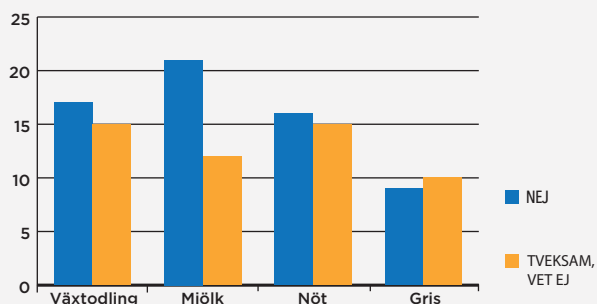
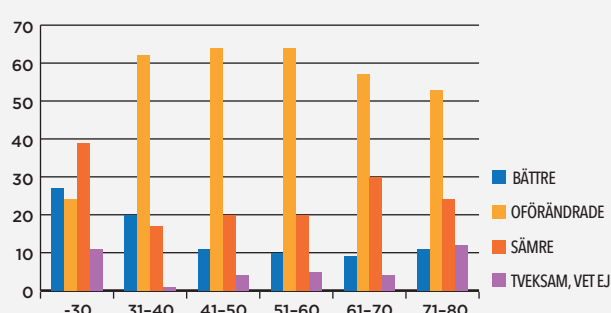

DIAGRAM 4

Fördelning av hur lantbrukarna ser på förutsättningarna för lantbruket ur ett femårs perspektiv uppdelat på ålder

Positivt lönsamhetsindex i fyra av sju regioner

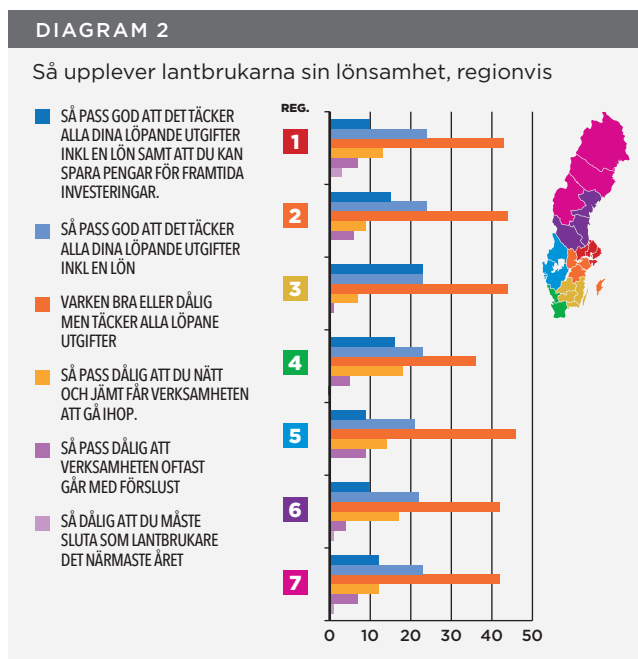
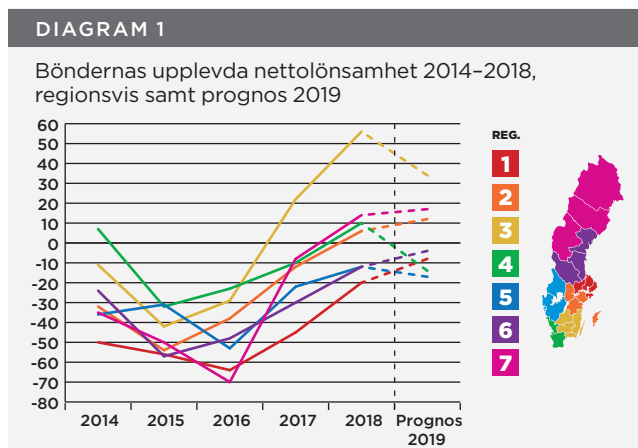
I fyra av sju regioner är det fler lantbrukare som upplever att de har en god lönsamhet jämfört med de som anser att den är dålig. Med ett index på 56 har Region 3 flest som upplever att de har god lönsamhet.

REGIONERNAS UPPLEVDA LÖNSAMHET

För första gången på flera år finns det mer än en region där fler lantbrukare anser att de har god lönsamhet jämfört med de som anser att den är dålig. Lönsamhetsindex för Region 3 är 56. Näst högst är det i Region 7 med ett index på 14. Se **DIAGRAM 1**.

Den största förändringen har skett i Region 3 där lönsamhetsindex har gått från 22 till 56, en förbättring med 34 procentenheter. Region 1 är den region som visar lägst lönsamhetsindex, minus 20.

Prognosen för våren 2019 visar på en framtidstro med en ökning i 4 av 7 regioner. Mest positiva är lantbrukarna i Region 1 där de tror att lönsamheten kommer att förbättras med 12 procentenheter. Högst tro på lönsamhet finns i Region 3 där lönsamhetsindex för 2019 visar 34. Lantbrukarna har fått frågan "Hur skulle du beskriva lönsamheten i ditt lantbruksföretag ...?" Fördelningen mellan svaren presenteras i **DIAGRAM 2**.

I Region 3 upplever 23 procent av lantbrukarna att de har tillräckligt god lönsamhet till att täcka alla löpande utgifter inklusive en lön samt framtida investeringar.

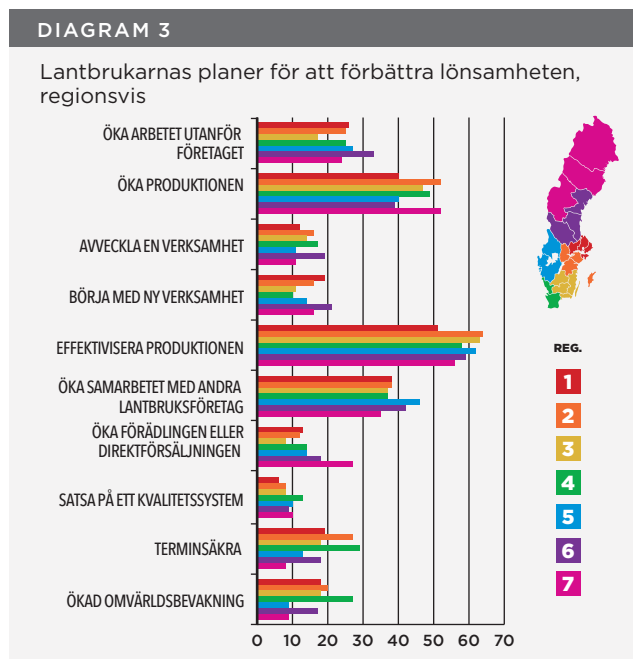
Lägst värde finns i Region 5 där 9 procent uppger att de har så god lönsamhet. I Region 1 finns störst andel lantbrukare, 10 procent, som anser att lönsamheten är så dålig att verksamheten oftast går med förlust eller så dåligt att de kommer sluta som lantbrukare. Det är dock en förbättring från 2017 då motsvarande siffra var 12 procent.

ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRBÄTTRA LÖNSAMHETEN PÅ REGIONNIVÅ

Högst benägenhet till åtgärder för att förbättra lönsamheten finns i Region 6 där lantbrukarna i genomsnitt har planerat för tre olika åtgärder för att nå en bättre lönsamhet. I samma region är åtgärden "öka arbetet utanför företaget" störst, 33 procent uppger detta. Att öka produktionen i befintlig produktionsgren är störst i Region 2 och 7, 52 procent. Se **DIAGRAM 3**.

I Region 6 har lantbrukarna störst benägenhet att avveckla en verksamhet, 19 procent. I samma region är det även flest, 21 procent som planerar att börja med en ny verksamhet. Att effektivisera produktionen vill flest i Region 2 där 64 procent av lantbrukarna planerar detta.

Intresset för att öka samarbetet med andra lantbruksföretag är högst i Region 5, där önskar 46 procent göra det. Det är i Region 7 som flest, för tredje året i rad, planerar att öka direktkontakten med konsumenterna genom förädling eller direktförsäljning, 27 procent. Högst intresse för att satsa på ett kvalitetssystem finns i Region 4, 13 procent, där är även intresset av att terminssäkra störst, 29 procent uppger att de kommer satsa på det. I Region 4 är det också flest, 27 procent, som planerar att öka omvärldsbevakningen.

Flest gjorda investeringar i Region 3

Flest företagare som investerat under det gångna året finns i Region 3 med 59 procent följt av Region 5 med 58 procent. I Region 5 är andelen företagare som planerar investeringar de kommande 12 månaderna flest med 54 procent, följt av Region 3 med 50 procent.

I Region 5 har 14 procent gjort investeringar i byggnader exklusive djurstallar. Högst andel företag som gjort djurstallsinvesteringar finns i Region 3. Flest maskininvesteringar har företagarna, även i år, gjort i Region 4. Se **DIAGRAM 1**.

Högst andel företagare som planerar investeringar i andra byggnader än djurstallar de kommande 12 månaderna finns i Region 1 och 5 med 19 procent, följt av Region 2 med 14 procent. Störst andel som planerar djurstallsinvesteringar finns i Region 6 med 15 procent.

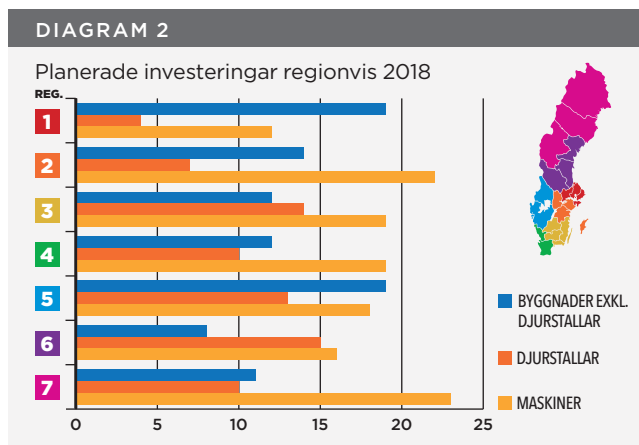
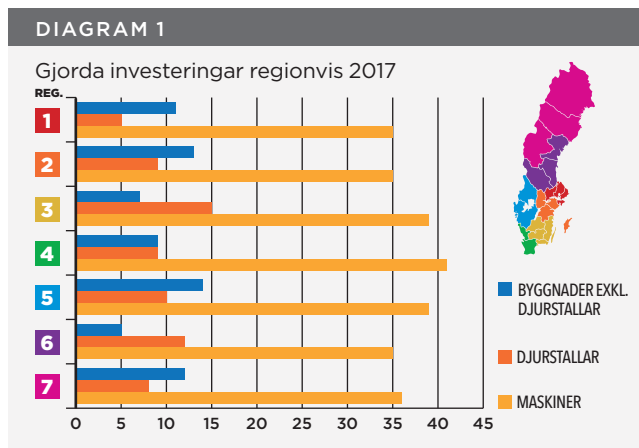
23 procent av lantbrukarna i Region 7 planerar maskininvesteringar, följt av Region 2 där 22 procent av företagen planerar maskininvesteringar. Se **DIAGRAM 2**.

Region 7 har störst andel som gjort investeringar i mark, andelen som planerar investeringar i mark under året är flest i Region 4. Minst andel företag som gjort markinvesteringar finns i Region 1 och 4. Region 5 planerar minst markaffärer. Se **TABELL 1**.

NYA AFFÄRSMÖJLIGHETER

I alla regioner har intresset för att utveckla nya affärsmöjligheter ökat från föregående år, förutom i Region 3 där det har minskat. I samtliga regioner är det störst intresse för entreprenadverksamhet. Högst andel företag som vill investera i förädling av gårdens produkter finns i Region 7, 12 procent, följt av Region 6.

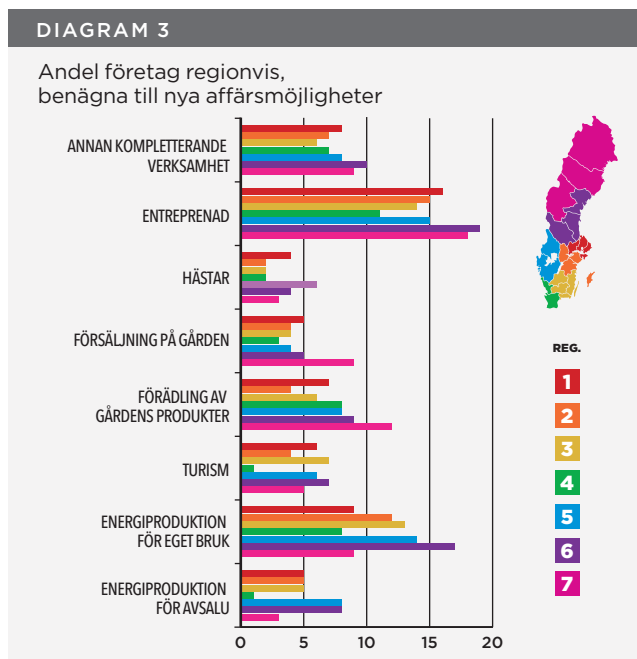
Flest som planerar satsningar på turism finns i Region 3 och 6, 7 procent i dessa regioner planerar investeringar i sådan verksamhet. Av de som angett intresse för att utveckla någon form av energiproduktion är intresset för solenergi störst i samtliga regioner. Se **DIAGRAM 3**.

TABELL 1

Lantbrukarnas investering i jordbruks- eller skogsmark

Region	Har gjort	Planerar
1	6	6
2	10	10
3	7	10
4	6	16
5	10	2
6	9	11
7	11	6

Ägar- och produktionsförändringar, energi och anställda

ÄGARFÖRÄNDRINGAR

Det är färre som planerar att överlåta sin fastighet och/eller drift jämfört med förra året. 23 procent anger att de planerar en överlåtelse av driften och/eller fastigheten under de kommande tre åren. Det är den lägsta siffran under de senaste fem åren och 6 procent färre jämfört med 2017. 10 procent anger att de planerar en överlåtelse av hela lantbruksfastigheten inom släkten och 8 procent anger att de planerar en överlåtelse av hela driften inom släkten. Överlåtelse av drift eller fastighet inom släkten har minskat under de senaste fem åren. De som planerar en försäljning av fastigheten eller driften på öppna marknaden var 2 respektive 3 procent. Med en variation på mellan 2 och 4 procent under de senaste fem åren har antalet som planerar en försäljning på öppna marknaden varit tämligen konstant de senaste åren. Se **DIAGRAM 1**.

PRODUKTIONSFÖRÄNDRINGAR

Bland nötköttsproducenterna anger 25 procent att de planerar en ökning av produktionen inom de kommande tre åren, motsvarande siffra bland mjölkproducenterna är 22 procent och bland grisköttsproducenterna 21 procent. Av grisköttsproducenterna anger 17 procent att de planerar att upphöra med produktionen under de kommande tre åren, av mjölkproducenterna är det 14 procent och bland nötköttsproducenterna 10 procent. Ungefär hälften av producenterna anger att de kommer att ha oförändrad produktion de kommande tre åren, detta gäller alla produktionsgrenar även om det finns små variationer mellan dem. Se **DIAGRAM 2**.

DIAGRAM 1

Andel som planerar att överlåta eller sälja lantbruksfastigheten eller lantbruksdriften under de tre närmsta åren, i procent

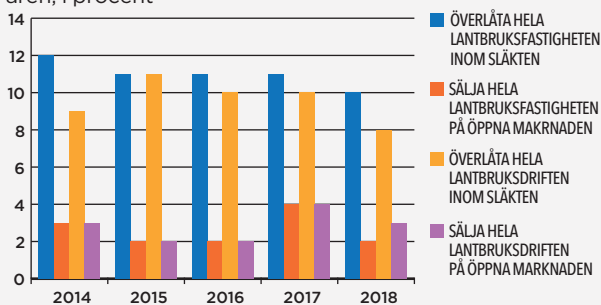
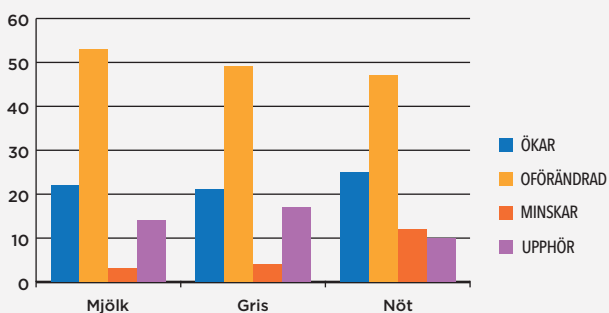

DIAGRAM 2

Hur kommer du förändra din produktion inom en tre års period?

ENERGI

Av de som tänker satsa på någon kompletterande verksamhet vill flest satsa på entreprenadverksamhet t. ex. skog och snöröjning samt energiproduktion. Av de som svarat att de tänker satsa på energiproduktion är det 71 procent (60) som ska satsa på solenergi medan 2 procent (5) tänker satsa på vindkraft. En trend som stärkts över tiden är att investeringarna i solenergi ökat, medan investeringar i vindkraft backat. Se **DIAGRAM 3**.

LANTBRUKSFÖRETAGENS ANSTÄLLNINGAR

Nivån på antalet anställda de senaste åren har varit stabil med liten förändring över åren. Det som sticker ut under 2018 är att fler företag nu planerar att nyanställa. 14 procent säger att de kommer anställa en ökning med 5 procent-enheter mot 2017. Se **DIAGRAM 4**.

DIAGRAM 3

Vilken typ av energiproduktion vill du utveckla?

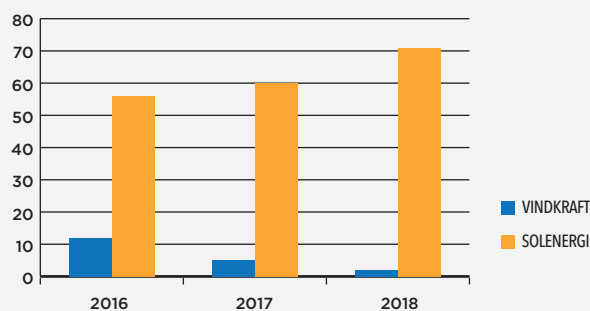
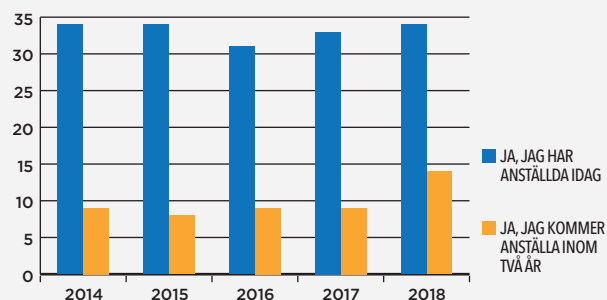

DIAGRAM 4

Andelen företag som har anställda och andelen företag som planerar att anställa de kommande två åren

Regiontabell

FRÅGOR	TOTAL		EF	AB	REGION 1			REGION 2			REGION 3			REGION 4			REGION 5			REGION 6			REGION 7		
	2016	2017	2018		2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018

Hur skulle du beskriva lönsamheten i ditt lantbruksföretag idag?

Räcker till löpande utgifter, lön och investeringar	10	12	14	11	31	8	13	10	8	9	15	10	15	23	13	13	16	12	12	9	5	11	10	2	15	12
Räcker till löpande utgifter och lön	19	25	23	21	26	18	17	24	18	25	24	23	34	23	26	35	23	15	22	21	16	17	22	11	20	23
Räcker till löpande utgifter	41	43	43	45	31	38	41	43	43	47	44	37	41	44	40	36	36	44	48	46	47	41	42	36	41	42
Räcker till löpande utgifter	22	12	13	14	9	23	16	13	22	11	9	21	7	7	18	13	18	25	8	14	21	17	31	16	12	12
Går oftast med förlust	7	6	6	6	2	11	10	7	7	6	6	7	1	1	2	2	5	4	9	9	7	9	4	16	5	7

Planerar du att, under de kommande 12 månaderna, göra väsentliga investeringar i..?

Byggnader exklusive djurstallar	11	13	15	13	23	15	12	19	9	10	14	10	12	12	13	14	12	11	18	19	8	11	8	6	10	11
Djurstallar	7	9	10	9	15	6	5	4	6	10	7	13	10	14	6	3	10	6	13	13	7	11	15	8	10	10
Maskiner	13	16	18	17	31	14	12	12	10	19	22	13	19	19	16	16	19	10	16	18	17	13	16	10	17	23

Bedömer du att lönsamheten idag är mycket god, ganska god, ganska dålig eller mycket dålig?

Nettotal	-43	-15	5	4	7	-64	-45	-20	-38	-12	6	-29	22	56	-23	-10	10	-53	-22	-12	-48	-30	-12	-70	-8	14
----------	-----	-----	---	---	---	-----	-----	-----	-----	-----	---	-----	----	----	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----

Hur kommer du att förändra din mjölkproduktion inom en treårsperiod?

Ökar	14	15	22	18	32	15	0	22	8	13	21	10	27	27	31	18	32	15	0	11	8	13	19	17	19	32
Minskar	29	28	17	21	2	12	30	37	22	38	24	33	22	18	23	21	4	41	37	25	26	27	5	28	23	9

Hur kommer du att förändra din nötköttproduktion inom en treårsperiod?

Ökar	25	31	25	25	37	23	27	37	28	29	31	25	30	33	30	12	21	21	46	20	23	29	11	25	36	31
Minskar	26	24	22	22	22	19	35	21	18	17	27	15	28	21	27	19	26	23	30	24	24	34	28	31	17	33

Kommer du att anställa ny personal inom två år?

Ja	9	9	14	10	35	10	9	11	15	11	11	6	14	16	9	2	19	4	11	13	8	8	13	10	11	13
Nej	88	88	80	84	61	86	87	83	80	89	83	89	84	82	90	94	81	93	84	74	87	88	82	87	83	84

Fortsatt positiv syn på lönsamheten och ökad investeringsvilja

LÖNSAMHETEN

Den upplevda lönsamheten har förbättrats med 10 procentenheter sedan våren 2017 och 5 av 10 lantbrukare anser att den är god eller mycket god. Mjölkföretagen har ökat sitt lönsamhetsindex från minus 4 till plus 53. Det är dessa företag, tillsammans med nötkötts- och grisköttsproducenterna, som upplever en positiv lönsamhet. Växtodlarna upplever fortfarande sämst lönsamhet men har förbättrat sitt index sedan förra året och de tror att det kommer öka ytterligare till 2019.

Sett till ålder är det lantbrukare upp till 30 år som både upplever bäst lönsamhet och som tror på en fortsatt god lönsamhet våren 2019. Drygt 8 av 10 lantbrukare planerar för att förbättra lönsamheten.

INVESTERINGAR

Investeringar i maskiner fortsätter att öka i alla produktionsgrenar och gick från 34 till 38 procent. Grisköttsföretagen har ökat byggnadsinvesteringarna med 22 procentenheter till 54 procent. Aldrig tidigare har det planerats för att investera i djurstallar så mycket som det görs nu och det är mjölk- och grisköttsföretagen som planerar för flest investeringar. Intresset för att investera i mark är störst bland lantbrukare i åldern 41–50 år samt bland de som omsätter över 10 Mkr. 7 av 10 som svarat att de tänker satsa på energiproduktion ska göra det i solenergi. Detta är en trend som stärkts över tid.

UTLÅNING OCH AMORTERING

Utlåningen till lantbrukare uppgick vid årsskiftet 2017/2018 till 323 miljarder kronor, en ökning med 4 procent jämfört med föregående år. Nyutlåningen har ökat 74 procent sedan 2008 men trenden under de senaste tio åren är att ökningstakten avtar. Soliditeten i lantbruksnäringen som helhet är cirka 70 procent. Andel lantbrukare som fått nej från banken på en kreditförfrågan de senaste tre åren har ökat från 2 till 4 procent sedan ifjol, dock uppger inga grisköttsföretag att de fått nej under perioden. 68 procent anser att de amorterar tillräckligt i förhållande till framtida investeringar och generationsskifte. Minskning av amortering och begäran om anstånd ökade från 6 till 8 procent och majoriteten finns bland lantbrukare i åldern 31–40 år. Hos aktiebolag har antalet minskat från 12 till 7 procent jämfört med 2016.

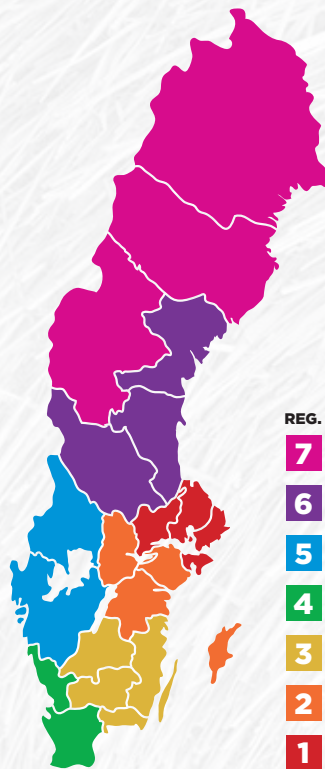
PENSION OCH FRAMTID

3 av 10 tror att de kommer klara sig bra på sin pension medan en fjärdedel är tveksamma eller vet inte vad de kommer få i pension. 15 procent av lantbrukare yngre än 30 år tror att de kommer klara sig på pensionen, samma svar ger 6 av 10 grisköttsproducenter och de med en omsättning över 10 Mkr.

Andel som planerar att överlåta driften och/eller fastigheten är den lägsta på fem år, främst är det överlåtelse inom släkten som minskar. De svarande ser positivt på lantbrukets framtid, 70 procent skulle rekommendera en ung människa att bli lantbrukare. 39 procent av lantbrukarna under 30 år tror att förutsättningarna kommer bli sämre medan 27 procent av dem tror på en förbättring.

REGIONERNA

4 av 7 regioner upplever en positiv lönsamhet och högst lönsamhetsindex, 56, har Region 3. Region 1 har lägst lönsamhetsindex, minus 20, vilket dock är en förbättring med 25 procentenheter sedan ifjol. Intresset att utveckla nya affärsmöjligheter har ökat i 6 regioner, mest intressant är entreprenadverksamhet. Investeringarna under 2017 var störst i Region 3 följt av Region 5, där är det också flest som planerar för att investera det kommande året. Region 7 har störst andel investeringar i mark.

OM STUDIEN

Intervjuerna har skett mellan 8–19 januari 2018.

Lantbruksbarometern är en årlig rapport som visar lantbrukarnas uppfattning om det aktuella läget inom lantbruket. Den har utkommit sedan 1987 och årets Lantbruksbarometer är den 31:a helårsupplagan.

Sifo intervjuar på uppdrag av LRF Konsult, Swedbank och Sparbankerna under januari månad 1000 lantbrukare, under september ifjol intervjuades 500 lantbrukare.

Arbetsgruppen för Lantbruksbarometern 2018 har bestått av Jimmy Larsson och Therese Rödin från LRF Konsult samt Ulf Möller, Erik Engelbrekts och Fredrik Bäckström från Swedbank och Sparbankerna.

Swedbank och Sparbankerna

Besöksadress:
Landsvägen 40
Postadress:
172 63 Sundbyberg
Telefon: 08-58 59 00 00
www.swedbank.se

Besöksadress:
Franzénsgratan 6
Postadress:
105 33 Stockholm
Telefon: 0771-27 27 27
www.lrfkonsult.se